

Research Paper

Investigate the Occurrence of Injuries to Rural Child Labor in Agricultural Activities in Mahidasht County

Ali Asghar Mirakzadeh¹, Kiumars Zarafshani¹, *Faranak Karamyan²

1. Assistant Professor, Department of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agriculture, Agricultural and Natural Resources Campus, Razi University, Kermanshah, Iran.

2. Associate Professor, Department of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agriculture, Agricultural and Natural Resources Campus, Razi University, Kermanshah, Iran.

3. PhD Candidate, Department of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agriculture, Agricultural and Natural Resources Campus, Razi University, Kermanshah, Iran.

Citation: Mirakzadeh, A. A., Zarafshani K., & Karamyan, F. (2016). Investigate the Occurrence of Injuries to Rural Child Labor in Agricultural Activities in Mahidasht County. *Journal of Rural Research*, 7(3), 516-529. <http://dx.doi.org/10.21859/jjr-07037>

doi: <http://dx.doi.org/10.21859/jjr-07037>

Received: 24 Apr. 2016

Accepted: 7 Aug 2016

ABSTRACT

This study sought to investigate the happening of injuries to rural child labor in agricultural activities in Mahidasht County. The study population comprised of 1. Children 5 to 18 years (N=934); 2. The parents of working children; and 3. The specialist who is familiar with rural work environment. In the first group (children), a sample of 272 members were selected using Crecy and Morgan (1970) sampling table and the stratified by random sampling method with proportional allocation. In the second group (parents), due to the lack of accurate statistics about the parents, purposeful sampling was used. In the third group (experts) the enumeration was done. Data were collected through structured questionnaire whose validity was confirmed by an expert's panel and its reliability was assessed by Cronbach's alpha ($\alpha=0.88$). The data were analyzed in SPSS software, version 18. The results showed that all the three communities complained primarily of physical injuries (skin disease, back pain, and knee disorders) followed by psychological injuries (tension and rough temperament, and creative destruction), socio-cultural injuries (continuance of child labor towards next generations, and learning bad language) and economical injuries (comprised of increased cost of child education, and increased health cost). Although the phenomenon of child labor cannot be eliminated in the rural environment, but observing ergonomic principles in the workplace can substantially reduce the damage caused to children.

Keywords:

Agriculture, Rural, Child, Child labour, Etiology

Extended Abstract

1. Introduction

Child labor is an emotive subject, the discussion of which is often charged with passion. People sometimes think about it with their hearts rather than with their heads. Although in recent decades, especially at the international level, suf-

fering of the rural child labor in agricultural activities have taken certain understanding, but many organizations have paid little attention to children in rural areas. Boys and girls throughout history have formed a part of the agricultural workforce. Child labor is a persistent problem worldwide, especially in developing countries. Children form over half the world's population and play a significant role in agriculture. Article I of the convention on the rights of the child, "child" is to be defined: «A child is human beings under the age of eighteen years, unless according to the law applicable

* Corresponding Author:

Faranak Karamyan, PhD

Address: Department of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agriculture, Agricultural and Natural Resources Campus, Razi University, Kermanshah, Iran.

Tel: +98 (918) 5832204

E-mail: karamyan.f@gmail.com

to the child, the age of Maturity is detected fewer». Economic theories of child labor have, with few exceptions, been based on some shared premises. First, that child labor is socially undesirable and its reduction a worthy goal. Second, that there are other, more desirable, activities in which a child can engage, namely attending school. Third, that the child labor decision is the prerogative not of the child but of a parent. However, the parent is motivated not by narrow self-interest but by a benevolent and rational outlook which takes into account the welfare of the whole household, including that of the child. In this context, parents have played an important role in the psychological adverse effects resulting from child labor. Various theories of child labor include: 1. Child labor and adult labor; 2. Child labor and credit markets; 3. Child labor and poverty traps. In general we can say children aren't like adults physically and emotionally and child workers are at a greater risk than adults. Moreover, occupational hazards and working conditions may have permanent effects on child development. This study sought to investigate the injuries of rural child labor in agricultural activities in Mahidasht County.

2. Methodology

The study population comprised of 1. Children aged 5 to 18 years (N=934); 2. The parents of working children; 3. The specialist familiar with rural work environment. In the first group (children), a sample of 272 members were selected using Crecy and Morgan (1970) sampling table and the stratified random sampling method with proportional allocation. In the second group (parents), due to the lack of accurate statistics about the parents, purposeful sampling was used. In the third group (experts) the enumeration done. Data were collected through structured questionnaire which has been validated by expert's panel and its reliability was assessed by cronbach's alpha ($\alpha=0.88$). All the data were analyzed using SPSS software, version 18.

3. Results

The results showed that 73.3% of the children work in the village and only 8.7% work outside the village. Further, children work for about 33 hours a week. Approximately, 47.6% of the children were unhappy of working; probably because it's hard agricultural work and are dissatisfied is doing these things. Only 48.5% of the children were pleased with their work. The results showed that all the three study groups complained of primarily of physical injuries (e.g. skin disease, back pain, and knee disorders) and followed by psychological injuries (e.g. tension and rough temperament, and creative destruction), socio-cultural injuries (e.g. continuance of child labor towards next generations, and learning bad language) and

economical injuries (e.g. comprised of increased cost of child education, and increased health cost). Although the phenomenon of child labor cannot be eliminated from the rural environment, but observance of ergonomic principles at the workplace can reduce the damage caused to children.

4. Discussion:

This study is multi-dimensional. First, due to the high level of social capital and cooperation among villagers in rural areas, some children need to feel safe and have peace of mind so they can do their school assignments. On one hand, a sense of independence in is observed in such children at an early age and they are happy of earlier engagement. Further, since they have a role in increasing per capita income family, they are very happy. The most important physical damage expressed was skin irritation. Therefore, it is recommended to control ones exposure the sun's rays by using cap and gloves, use shade when resting in middle of work, abstain from working for 12 to 16 hour, use protective skin cream. Moreover, physical injury such as back pain and knee pain was a common problem stated. To reduce the physical damage one should not perform uniform and repetitive movements, observe work and rest intervals, reduce working hours, refrain from repeated bending and kneeling.

5. Conclusion

In general the phenomenon of "child labor" forms an important part of workforce in rural areas. The children are involved with certain problems and injuries in the short- and long-term. Although the phenomenon of child labor cannot be eliminated in the rural environment, but observing ergonomic principles in the workplace can reduce the injuries to children.

شناسایی آسیب‌های پیش روی کودکان کار روستایی در فعالیتهای کشاورزی دهستان ماهیدشت

علی اصغر میرک‌زاده^۱، کیومرث زرافشانی^۲، فرانک کرمان^۳

۱- استادیار، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

۲- دانشیار، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

۳- دانشجوی دکتره، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

چکیده

تاریخ دریافت: ۵ اردیبهشت ۱۳۹۵

تاریخ پذیرش: ۱۷ مرداد ۱۳۹۵

پژوهش حاضر باهدف شناسایی آسیب‌های پیش روی کودکان کار روستایی در فعالیتهای کشاورزی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش شامل سه گروه کودکان کار ۵ تا ۱۸ سال (۹۳۴ نفر) و والدین کودکانی که در مزارع کار می‌کنند و کارشناسان ادارات مرتبط با کار کودکان است. روش نمونه‌گیری در بخش کودکان به‌صورت طبقه‌ای با انتساب متناسب حجم صورت گرفت و اعضای نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) ۲۷۲ نفر تعیین شد. در بین والدین به‌دلیل نبود آمار دقیق در این زمینه از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. کارشناسان مربوطه ۳۰ نفر بودند که به‌صورت تمام شماری بررسی شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه ساختاریافته استفاده شد. به‌منظور تعیین روایی از تأیید متخصصان بهره گرفته و. برای تعیین پایایی ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد ($\alpha=0/88$). برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نسخه ۱۸ نرم افزار SPSS استفاده شد. هر سه گروه، مشکلات بدنی (مشکلات پوستی و کمردرد و زانودرد) را به‌عنوان مهم‌ترین مشکلات عنوان کردند و بعد از آن به‌ترتیب مشکلات روان‌شناختی (عصبی و خشن شدن کودک و از بین رفتن خلاقیت و احساس حقارت)، اجتماعی و فرهنگی (ادامه یافتن چرخه کار کودکان برای نسل‌های پی‌درپی، یادگیری کلمات توهین‌آمیز، عملکرد ضعیف تحصیلی) و اقتصادی (افزایش هزینه‌های تحصیل، افزایش هزینه‌های درمان خانوار) در اولویت قرار گرفتند. اگرچه نمی‌توان پدیده کار کودکان در محیط روستایی را حذف کرد، اما رعایت اصول ارگونومی مربوط به محیط کار می‌تواند میزان آسیب‌های وارده بر کودکان را کاهش دهد.

کلیدواژه‌ها:

کشاورزی، روستا، کودک، کودک کار، آسیب‌شناسی

۱. مقدمه

توسعه کشاورزی مهم‌ترین اولویت در برنامه‌های توسعه ملی کشورهای در حال توسعه محسوب می‌شود. نکته قابل تأمل این مسئله است که کودکان درصد عمده‌ای از نیروی کار بخش کشاورزی را تشکیل می‌دهند. طبق آمار مختلف تعداد کودکان کار از سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۵ افزایش یافته است. به‌طوری‌که در سال ۲۰۰۶ تعداد کارگران کودک ۲۵۰ میلیون نفر بود که از این تعداد ۷۰ درصد در بخش کشاورزی مشغول بودند. این تعداد در سال ۲۰۱۴ به ۳۱۷ میلیون نفر رسید که از این تعداد ۶۰ درصد در بخش کشاورزی مشغول بودند.

کشور ایران نیز از این معضل در امان نبوده، به‌طوری‌که یونسف در گزارش خود درباره ایران آورده است که ۱ تا ۳ درصد کودکان ۶ تا ۱۴ ساله ایرانی کار می‌کنند و به مدرسه نمی‌روند (Kalantari, 2005 & Kiani). در استان کرمانشاه نیز وضع چنین است. در تاریخ ۲۴ اردیبهشت ۱۳۹۴ در روزنامه باختر گزارشی منتشر شد مبنی

بر اینکه ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ کارگر کودک در کرمانشاه وجود دارد.

بخش ماهیدشت با در اختیار داشتن ۴۵ هزار و ۵۶۷ هکتار از اراضی استان کرمانشاه، کودکان کار زیادی را در بخش کشاورزی در خود جای داده است. لذا انتظار می‌رود با توجه به وسعت زیاد این دهستان در سطح استان و به‌مراتب بالا بودن پتانسیل‌های کشاورزی در این دهستان، نیاز به نیروی کار مخصوصاً در بخش کشاورزی در این دهستان بیش از هر نقطه دیگر در استان کرمانشاه محسوس باشد. با توجه به اینکه در دهستان مذکور کودکانی مشاهده شده‌اند که به‌دلیل فقر مالی از ادامه تحصیل سرباز زده‌اند و در فعالیتهای کشاورزی مشغول شده‌اند، هدف این مطالعه، شناسایی آسیب‌های پیش روی کودکان کار روستایی در فعالیتهای کشاورزی است.

۲. مروری بر ادبیات موضوع

ماده یک کنوانسیون حقوق کودک، کودک را این‌گونه معرفی

* نویسنده مسئول:

فرانک کرمان

نشانی: کرمانشاه، دانشگاه رازی، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی، دانشکده کشاورزی، گروه ترویج و آموزش کشاورزی.

تلفن: ۵۸۳۲۲۰۴ (۹۱۸) +۹۸

پست الکترونیکی: karamyan.f@gmail.com

در زمینه کار کودک تئوری‌های مختلفی ارائه شده است که بیشتر جنبه اقتصادی دارند (International Labor Organization, 2006). این تئوری‌ها شامل موارد زیر هستند:

کار بزرگسالان و کار کودکان (نظریه لوکس)

باسیو و ون^۳ (۱۹۹۸) در مقاله خود نشان دادند که بین کار کودکان و فقر والدین ارتباط متقابلی وجود دارد. کودکان ممکن است به دو دلیل کار کنند: ۱. کسب درآمد، ۲. تفریح و گذراندن اوقات فراغت. والدین ترجیح می‌دهند که کودکان فقط برای تفریح کار کنند، نه برای کسب درآمد. اینکه والدین بیشتر به گزینه دوم توجه دارند، یک اصل آرمانی است و فقط خانواده‌هایی این گونه فکر می‌کنند که ثروتمند هستند و قدرت خرید بالایی دارند. همچنین کودکان می‌توانند جایگزین بزرگسالان و باعث کاهش دستمزد بزرگسالان شود.

این فرضیات منجر به ایجاد پیامدهای دوگانه در بازار می‌شود: پیامدهای خوب و بد. پیامد خوب این است که کودکان کار نمی‌کنند. در این حالت دستمزد بزرگسال افزایش می‌یابد و قدرت خرید خانوار بالا می‌رود و این امر باعث می‌شود اگر کودک کار می‌کند، فقط برای گذراندن اوقات فراغت باشد. از طرف دیگر پیامد بد این است که خانواده‌ها کودکان خود را به دلیل فقر به کار می‌فرستند و باعث ایجاد شرایط رقابتی در بازار کار (رقابت بین کودکان و بزرگسالان) می‌شوند که نتیجه این امر کاهش دستمزد بزرگسالان و در نتیجه نبود اوقات فراغت برای کودکان است (Drusilla, Alan, & Robert, 2003; Jafare & Lahiri, 2000).

بده‌ویستان بین بازار کار و رفتن به مدرسه (نظریه رشد درون‌زا)

بخشی از ادبیات به ارتباط بین کار کودک و تحصیل پرداخته است. این ارتباط همپوشانی زیادی با نظریه رشد درون‌زا دارد. این نظریه معتقد است که در بلندمدت رشد پایدار هر کشور در گرو خلق دانش و انباشت دانش اقتصادی است. در این فرایند آموزش از طریق انتشار دانش در بین اجتماع نقش کلیدی را ایفا می‌کند. از طرفی گروهی دیگر از نظریه‌ها به نام نظریه‌های «روی هم افتادگی یا سرریز» وجود دارد که ارتباط بین رشد پایدار و آموزش را بیان می‌کنند. بدین معنی که در اقتصادی که بخش بزرگی از آن را کارگران تحصیل کرده تشکیل می‌دهد، میزان بهره‌وری و دستمزد بالاست، حتی اگر گروه اندکی از افراد آن جامعه بی‌سواد باشند؛ زیرا طبق این نظریه منافع که از طریق گروه تحصیل کرده به دست می‌آید، شامل حال بی‌سوادان نیز می‌شود. بنابراین در چنین جامعه‌ای حتی اگر نیروی کار کودک زیاد باشد، دستمزدشان نیز زیاد است.

می‌کند: «منظور از کودک افراد انسانی زیر هجده سال است، مگر اینکه طبق قانون قابل اجرا در مورد کودک، سن بلوغ کمتر تشخیص داده شود» (Habibi, 2002; International Labor Organization, 2004). کار کودک کاری است که باعث ضرر رسیدن به رفاه کودک و مانع آموزش و توسعه و معیشت آینده آن‌ها شود. (Eman, Salwa, & Safaa, 2010).

در مجموع کار کودک به فعالیت‌هایی اطلاق می‌شود که به لحاظ روانی و جسمی و اجتماعی و اخلاقی خطرناک و آسیب‌رسان و مزاحم تحصیل کودک باشد؛ مثلاً باعث محروم شدن کودک از رفتن به مدرسه یا مجبور کردن وی به ترک تحصیل یا گذراندن مدرسه ضمن کار سنگین و طولانی شود (Ashraf-Ol-Anbia Chary Institute, 2014).

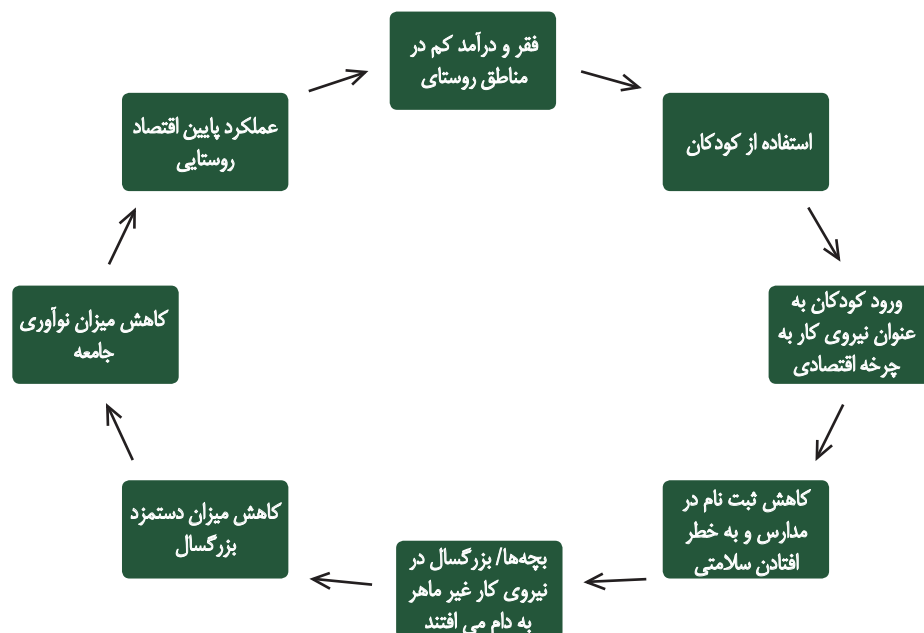
تحقیقات اخیر در اروپا نشان می‌دهد کار در زندگی کودکان جایگاه طبیعی دارد. مشکل اساسی کودکان درگیر در کار نیست، بلکه جنبه‌های منفی کار است که به صورت بالقوه کودکان را قربانی می‌کند (Hartjen & Priyadarsini, 2012). از زمان‌های قدیم کودکان در تمام جوامع در فعالیت‌های مختلف به عنوان نیروی کار شرکت می‌کردند و این امر جزئی از فرهنگ جوامع بود (Bass, 2004; Pinheiro, 2006; Organisation for Economic Cooperation and Development, 2003). در انگلستان و ولز در طول سال‌های ۱۸۵۱ تا ۱۹۱۱، پسران و دختران از سن ۵ سالگی وارد نیروی کار می‌شدند (Cunningham & Stromquist, 2005).

به طور کلی می‌توان گفت در گذشته تا اواخر قرن ۱۹ کار کردن کودک جزئی از سنت و فرهنگ خانواده‌ها و جوامع بود و کودکان به تدریج آموزش‌های لازم را برای ورود به رده‌های سنی بالاتر و آمادگی برای پذیرش مسئولیت آینده، کسب می‌کردند؛ به خصوص در میان طبقه کارگر، کار کودکان جدا از فعالیت‌های خانواده و سیستم آموزش و پرورششان بود (Aries, 1962; Montgomery, 2001). بنابراین اگر کودکان در مناطق مختلف جهان همیشه جزو شرکت‌کنندگان نیروی کار بودند، پس چرا کار کودک امروزه به مسئله‌ای جدی تبدیل شده است؟ در جواب به این سوال پریس^۱ (۲۰۰۴) بیان می‌کند کودکان کار امروز از روی فقر و ناچاری به کار روی می‌آورند و کار فقط جنبه بهره‌برداری اقتصادی دارد و برای آینده آن‌ها هیچ سودی ندارد. در این زمینه وینر^۲ و همکاران (۲۰۰۶) بیان می‌کنند تفاوت گسترده‌ای بین کودکان کار در گذشته و امروزه وجود دارد (جامعه سنتی و صنعتی). برخلاف جامعه سنتی که در آن کار کودکان بخشی از بقا و تجربه فرهنگی گروه بود، امروزه تحول در نحوه کار به دلیل صنعتی شدن بدان معناست که بیشتر کودکان در حال حاضر به دلیل فقر و اغلب برای زنده ماندن کار می‌کنند.

1. Pieris

2. Weiner

3. Basu and Van

تصویر ۱. چرخه باطل فقر و کار کودکان (سازمان خواروبار کشاورزی، ۲۰۱۳).

کودکان کار و تله فقر

اگرچه گاهی اوقات خودخواهی پدر و مادر باعث می‌شود که فقر به‌عنوان عاملی برای بروز پدیده کار کودک تلقی شود (Drusil- la, Alan, & Robert, 2003). یعنی فقر معلولی از کار کودک، تأکید دارد و کار کودک را علتی برای فقر خانواده می‌داند. در هر نسل، کودکانی که کار می‌کنند، نمی‌توانند به مدرسه بروند، بنابراین مهارت‌های لازم برای کسب دستمزد بالاتر در آینده را به‌دست نمی‌آورند. از طرف دیگر زمانی که این کودکان خانواده تشکیل دهند و نقش والدین را بپذیرند، کودکانشان را به کار در بازار تشویق می‌کنند، لذا نسل‌های پی‌درپی به همین منوال ادامه می‌یابد.

این چرخه باطل به‌عنوان تله فقر شناخته شده است (Jafarey & La-hiri, 2000). بین کار کودکان و فقر رابطه متقابل وجود دارد. کار کودکان باعث استمرار فقر و فقر باعث ایجاد کار کودک می‌شود. تصویر شماره ۱ چرخه باطل فقر و کار کودکان را به‌خوبی نشان می‌دهد.

به‌طور کلی می‌توان گفت کودکان از لحاظ جسمی و عاطفی مانند بزرگسالان نیستند و کودکان کارگر در معرض خطر بیشتری نسبت به بزرگسالان قرار دارند، علاوه بر این خطرات شغلی و شرایط کار ممکن است اثرات دائمی بر توسعه و پیشرفت کودکان کار داشته باشد (Forastieri, 2002).

انگلیوس^۴ و همکاران (۲۰۰۷) معتقدند چون محل زندگی و

تأثیرات چرخه فقر روستایی

کار کشاورزان از مراکز بهداشتی و درمانی دور است، اغلب در زمان آسیب‌دیدگی و بیماری، کمک‌های اولیه و خدمات درمانی با تأخیر انجام می‌شود. تصور اشتباهی رایج است که کودکانی که در مزارع خانوادگی سنتی به‌عنوان بخشی از جامعه سنتی و تقسیم کار حضور دارند، بعید است که با آسیب مواجه شوند. اکثر کارهای کشاورزی که توسط کودکان انجام می‌شود، به‌صورت بالقوه خطرناک هستند و کودکان برای مدت طولانی در معرض مواد و تجهیزات خطرناک قرار دارند (Gamlin & Hesketh, 2006).

روزاتی و استراوب^۵ (۲۰۰۴) در مطالعه‌ای در گواتمالا نشان دادند انجام کار در کودکی احتمال وقوع بیماری در بزرگسالی را به میزان ۴۰ درصد افزایش می‌دهد. همچنین برخی مطالعات نشان می‌دهد که کار کودک در درازمدت باعث کوتاه‌شدن قد می‌شود. قد کوتاه گزارش شده در میان کودکان بیش از ۸ سال که در مزارع قهوه در منطقه رشته کوه «نگر» در مکزیک کار می‌کردند، نمونه‌ای از این مطالعات است (Garcia & Cereceda, 2002; Fentiman, Hall, & Bundy, 2001). مواد شیمیایی کشاورزی به‌طور مداوم به‌عنوان یکی از خطرات جدی برای کودکان کارگر روستایی شناسایی شده است (Ashagrie, 1997; Edmonds & Pavc-nik, 2005; O'Donnell, Rosati, & Van Doorslaer, 2003).

مطالعه‌ای مقطعی روی ۵۰۰ کودک کارگر در سن ۷ تا ۱۴ سال در سه روستا در غرب بنگال نشان داد که کودکان دچار کم‌خونی، عفونت دستگاه تنفسی، عفونت چشم و بیماری‌های پوستی هستند (Banerjee, 1993). همچنین مطالعه‌ای در هندوراس روی

5. Rosati and Straub

4. Angoules

کارگران کودک نشان داد بالاترین میزان بروز بیماری ناشی از کار در میان کارگران کشاورزی شامل عفونت‌های تنفسی، عفونت‌های پوستی و لکه، اسهال و عفونت چشم و گوش است.

صفا^۶ و همکاران (۲۰۱۱) در مطالعه‌ای که در کشور مصر انجام دادند، بیان کردند که اثرات منفی کار کشاورزی، عصبی بودن و گفتن کلمات توهین‌آمیز است. در این مطالعه دریافتند که کودکان در معرض درجه حرارت بالا، اشیای نوک‌تیز، گردوغبار، حیوانات وحشی، ماشین‌آلات سنگین، حشرات مضر و خزندگان، سروصدا و آفت‌کش‌ها قرار دارند. شایع‌ترین مشکلات جسمی کودکان پشت‌درد، ضعف و خستگی، سردرد و بریدن دست است. باتوجه به این مطالعه، در فعالیت‌های کشاورزی آسیب‌های زیادی متوجه کودکان است که نیازمند توجه مسئولان است. باتوجه به ضرورت انجام این تحقیق، این مطالعه به شناسایی آسیب‌های پیش روی کودکان کار روستایی در فعالیت‌های کشاورزی پرداخته است.

۳. روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از نظر رویکرد کلی، کمی و از لحاظ هدف، کاربردی و از نوع تحقیقات توصیفی-پیمایشی و از لحاظ زمانی، تک‌مقطعی است. جامعه آماری این پژوهش را سه گروه تشکیل دادند که شامل کودکان ۳۸ روستای دهستان ماهیدشت (تحت پوشش مرکز بهداشت قمشه سیدیعقوب) که در مزارع خانوادگی یا مزارع دیگران کار می‌کنند، والدین کودکانی که در مزارع کار می‌کنند، کارشناسان مرکز بهداشت قمشه سیدیعقوب دهستان ماهیدشت و کارکنان مرکز خدمات جهاد کشاورزی و کارکنان آموزش و پرورش شهرستان ماهیدشت می‌شد. تعداد کودکان ۵ تا ۱۸ سال، ۴۶۱ نفر پسر و ۴۷۳ نفر دختر بود. همچنین تعداد کارشناسان مرکز بهداشت و کارکنان جهاد کشاورزی و آموزش و پرورش ۳۰ نفر بود.

روش نمونه‌گیری در بخش کودکان به صورت طبقه‌ای با فن انتساب متناسب با حجم انجام گرفت. در هر روستا پرسش‌نامه به تناسب تعداد جامعه توزیع شد. باتوجه به تعداد حجم جامعه مطالعه شده در بخش کودکان که ۹۳۴ نفر بودند، حجم نمونه در این پژوهش با استفاده از جدول کرجسی و مورگان ۲۷۲ نفر تعیین شد.

برای تعیین تعداد والدین به دلیل نبود آمار دقیق در این زمینه، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد و والدینی بررسی شدند که حداقل یک کودک مشغول به کار در یکی از فعالیت‌های کشاورزی داشتند. باتوجه به اینکه تعداد کارکنان مرکز بهداشت و جهاد کشاورزی و آموزش و پرورش ۳۰ نفر بودند، بنابراین به صورت تمام‌شماری بررسی شدند (کارشناسان بهداشتی و کمیته امداد شهرستان کرمانشاه هم مدنظر بودند، ولی در طرح همکاری نکردند).

ابزار تحقیق پرسش‌نامه‌ای محقق‌ساخته بود که با مطالعه

ادبیات تحقیق و مراجعه مکرر به کارشناسان و مسئولان محلی گزینه‌های آن تدوین شد. به منظور تعیین روایی پرسش‌نامه، از روش بررسی روایی محتوا استفاده شد. برای این کار پرسش‌نامه در اختیار تعدادی از اساتید دانشگاه و کارشناسان مربوطه (کارکنان بهداشت و کمیته امداد و بهزیستی) قرار داده شد و با مصاحبه حضوری و دریافت دیدگاه‌ها و نظرات آن‌ها برای اصلاح و رفع ابهام از سؤالات و گویه‌های پرسش‌نامه، نسبت به روایی آن اقدام شد. در این تحقیق از روش آلفای کرونباخ برای سنجش پایایی استفاده شد. بدین منظور ۳۰ نفر از جامعه مطالعه شده که جزو نمونه نبودند، با آزمون مقدماتی پرسش‌نامه را تکمیل کردند، سپس پرسش‌نامه‌ها بررسی شدند. آلفای کرونباخ مربوط به آسیب‌های کار کودکان برابر ۰/۸۸ بود. به منظور تحلیل داده‌ها از نسخه ۱۸ نرم‌افزار SPSS استفاده شد.

۴. یافته‌ها

ویژگی‌های فردی و اجتماعی کودکان روستایی

بر اساس یافته‌ها متوسط سن کودکان مطالعه شده ۱۴/۳۳ سال (انحراف معیار=۲/۹۲) است. از طرفی ۱/۲ درصد کودکان کار روستایی پسر، و بقیه دختر بودند. نتایج نشان داد ۷۳/۳ درصد کودکان کار در روستای محل سکونتشان فعالیت می‌کردند و تنها ۸/۷ درصد از آن‌ها برای کار از روستای خود خارج می‌شدند. متوسط ساعت کاری کودکان حدود ۳۳ ساعت در هفته است. نتایج نشان داد که ۴۸/۵ درصد کودکان از کار کردن احساس خوشحالی می‌کنند، ۴۷/۶ درصد نیز از اینکه در بخش کشاورزی و روستایی فعالیت می‌کنند، ناراحت هستند. ۳/۹ درصد افراد مطالعه شده عنوان کردند که در حین انجام فعالیت کشاورزی و روستایی احساس ترس و نگرانی دارند.

اولویت‌بندی آسیب‌های بدنی پیش روی کودکان کار

نتایج تحقیق در خصوص آسیب‌های بدنی پیش روی کودکان کار نشان داد مشکلات بدنی از قبیل مشکلات پوستی (میانگین=۴/۴۹)، کمردرد (میانگین=۴/۲۲)، زانودرد (میانگین=۴/۱۷)، گزیدگی حشرات (میانگین=۴/۱) و بریدگی دست و پا (۳/۶۹) به ترتیب در اولویت‌های اول تا پنجم قرار می‌گیرند (جدول شماره ۱).

توزیع فراوانی میزان آسیب بدنی پیش روی کودکان کار

برای توزیع فراوانی میزان آسیب بدنی وارد شده به کودکان کار پس از جمع جبری گویه‌ها بر اساس فاصله انحراف معیار، از میانگین یا معیار (ISDM) استفاده شد. نتایج نشان داد ۶۳/۱ درصد کودکان کار مطالعه شده به طور متوسط دچار آسیب بدنی شده‌اند؛ به عبارتی دیگر کودکان کار در فعالیت‌های کشاورزی و روستایی به طور متوسط با آسیب‌های بدنی روبه‌رو هستند (جدول شماره ۲).

جدول ۱. اولویت آسیب‌های بدنی پیش روی کودکان.

اولویت	انحراف معیار	میانگین	گویه‌ها
۱	۱/۷۱	۴/۴۹	مشکلات پوستی (لکه و...)
۲	۱/۸۱	۴/۲۲	کمر درد
۳	۱/۷۹	۴/۱۷	زانودرد
۴	۱/۵۰	۴/۱۰	گزیدگی حشرات
۵	۱/۶۹	۳/۶۹	بریدگی دست و پا
۶	۱/۷۴	۳/۵۹	رگ‌به‌رگ شدن
۷	۱/۸۱	۳/۱۸	مشکلات چشم و گوش
۸	۲/۰۶	۳/۱۸	ضعف جسمی و روانی
۹	۱/۸۳	۲/۸۷	تماس با مواد شیمیایی
۱۰	۱/۶۶	۲/۸۳	دررفتگی اعضای بدن (مانند شانه و مچ پا و...)
۱۱	۱/۹۳	۲/۶۹	مشکلات گوارشی
۱۲	۱/۸۱	۲/۶۷	مشکلات تنفسی
۱۳	۱/۴۶	۲/۲۱	حمله حیوانات
۱۴	۱/۳۴	۲/۰۰	شکستگی استخوان‌ها
۱۵	۰/۶۸	۱/۲۷	قطع عضو

نتایج پژوهش‌های روستایی

(میانگین=۳/۴۵)، ازدست‌دادن فرصت یادگیری و آگاهی در تمام امور (میانگین=۳/۴۳) و شماتت، تعرض، تخریب شخصیت (۳/۰۸) به ترتیب در اولویت‌های اول تا پنجم قرار گرفتند.

توزیع فراوانی میزان آسیب اجتماعی و فرهنگی پیش روی کودکان کار

نتایج تحقیق در خصوص وضعیت کودکان کار از نظر آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی نشان داد ۶۰/۲ درصد کودکان مطالعه‌شده به‌طور متوسط با آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی دست‌وپنجه نرم می‌کنند. همچنین ۲۱/۴ درصد نیز با آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی کمتر مواجه هستند (جدول شماره ۴).

در سطح کم $D < M - SD$

در سطح متوسط $M - SD \leq D \leq M + SD$

در سطح زیاد $D > M + SD$

اولویت‌بندی آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی پیش روی کودکان کار

نتایج تحقیق در خصوص آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی پیش روی کودکان کار در جدول شماره ۳ نشان داده شده است. براساس نتایج، مشکلات اجتماعی و فرهنگی از قبیل ادامه یافتن چرخه کار کودکان برای نسل‌های پی‌درپی (میانگین=۳/۹۷)، یادگیری کلمات توهین‌آمیز (میانگین=۳/۷۴)، عملکرد ضعیف تحصیلی

جدول ۲. توزیع فراوانی کودکان کار براساس میزان آسیب بدنی پیش روی آنان.

طبقات	فراوانی	درصد فراوانی
کم	۳۵	۱۷
متوسط	۱۳۰	۶۳/۱
زیاد	۴۱	۱۹/۹
کل	۲۰۶	۱۰۰

نتایج پژوهش‌های روستایی

جدول ۳. اولویت آسیب های اجتماعی و فرهنگی پیش روی کودکان.

اولویت	انحراف معیار	میانگین	گویه ها
۱	۱/۶۵	۳/۹۷	ادامه یافتن چرخه کار کودکان برای نسل های پی در پی
۲	۱/۹۵	۳/۷۴	یادگیری کلمات توهین آمیز
۳	۱/۸۰	۳/۴۵	عملکرد ضعیف تحصیلی
۴	۲/۰۵	۳/۴۳	از دست دادن فرصت یادگیری و آگاهی در تمام امور
۵	۱/۸۵	۳/۰۸	شمارت و تعرض و تخریب شخصیت
۶	۲/۰۲	۳/۰۱	دور شدن از جامعه
۷	۱/۷۰	۲/۹۶	دیر حاضر شدن در کلاس درس
۸	۲/۰۴	۲/۹۲	ترک تحصیل
۹	۱/۹۰	۲/۸۱	مهاجرت به شهر

نصنامیه پژوهش های روستایی

از بین رفتن خلاقیت (میانگین=۳/۵۹)، احساس حقارت و بی ارزشی (میانگین=۳/۰۲) و از بین رفتن اعتماد به نفس (میانگین=۳/۰۲) به ترتیب در اولویت های اول تا چهارم قرار گرفتند (جدول شماره ۵).

اولویت بندی آسیب های روان شناختی پیش روی کودکان کار

بر اساس نتایج به دست آمده از تحقیق، از نظر کودکان کار آسیب های روان شناختی از قبیل عصبی و خشن شدن کودک (میانگین=۴/۰۲)،

جدول ۴. توزیع فراوانی کودکان کار بر اساس میزان آسیب اجتماعی و فرهنگی پیش روی آنان.

طبقات	فراوانی	درصد فراوانی
کم	۴۴	۲۱/۴
متوسط	۱۲۴	۶۰/۲
زیاد	۳۸	۱۸/۴
کل	۲۰۶	۱۰۰

نصنامیه پژوهش های روستایی

جدول ۵. اولویت آسیب های روان شناختی پیش روی کودکان.

اولویت	انحراف معیار	میانگین	گویه ها
۱	۱/۶۹	۴/۰۲	عصبی و خشن شدن کودک
۲	۱/۷۵	۳/۵۹	از بین رفتن خلاقیت
۳	۱/۸۵	۳/۵۸	احساس حقارت و بی ارزشی
۴	۱/۷۱	۳/۰۲	نداشتن اعتماد به نفس
۵	۱/۷۴	۲/۹۰	نداشتن عزت نفس
۶	۱/۸۹	۲/۸۹	آسیب در رشد عاطفی
۷	۱/۸۲	۲/۸۰	ضعف هوشی
۸	۱/۷۰	۲/۷۱	افزایش افسردگی

نصنامیه پژوهش های روستایی

جدول ۶. توزیع فراوانی کودکان کار براساس میزان آسیب روان‌شناختی پیش روی آنان.

طبقات	فراوانی	درصد فراوانی
کم	۴۲	۲۰/۴
متوسط	۱۲۲	۵۹/۲
زیاد	۴۲	۲۰/۴
کل	۲۰۶	۱۰۰

نتایج پژوهش‌های روستایی

درمان خانوار (میانگین=۳/۶۸)، کسب‌کردن مهارت‌های لازم برای دریافت دستمزد بالاتر در آینده (میانگین=۳/۶۵) و کاهش دستمزد بزرگسالان (میانگین=۳/۱۹) به ترتیب اولویت مواجه هستند.

توزیع فراوانی میزان آسیب اقتصادی پیش روی کودکان کار

برای طبقه‌بندی کودکان کار مطالعه‌شده از نظر میزان آسیب اقتصادی پیش روی، از شاخص (ISDM) استفاده شد. نتایج نشان داد که ۱۱/۲ درصد کودکان مطالعه‌شده در فعالیت‌های کشاورزی و روستایی به‌طور متوسط با آسیب‌های اقتصادی مواجه هستند. همچنین ۲۰/۴ درصد نیز کمتر با این آسیب‌ها روبه‌رو هستند (جدول شماره ۸).

اولویت‌بندی معایب کار کودکان از دیدگاه والدین و کارشناسان

نتایج تحقیق درخصوص معایب کار کودکان در فعالیت‌های

توزیع فراوانی میزان آسیب روان‌شناختی پیش روی کودکان کار

برای طبقه‌بندی کودکان کار از نظر میزان آسیب روان‌شناختی پیش روی، از شاخص (ISDM) استفاده شد. نتایج نشان داد که ۵۹/۲ درصد کودکان در فعالیت‌های کشاورزی و روستایی به‌طور متوسط با آسیب‌های روان‌شناختی دست‌وپنجه نرم می‌کنند. همچنین ۲۰/۴ درصد نیز کم‌وبیش با آسیب‌های روان‌شناختی مواجه هستند (جدول شماره ۶).

اولویت‌بندی آسیب‌های اقتصادی پیش روی کودکان کار

نتایج به‌دست‌آمده از آسیب‌های اقتصادی پیش روی کودکان کار در جدول شماره ۷ آمده است. براساس نتایج، کودکان کار با انجام فعالیت‌های کشاورزی و روستایی، با آسیب‌های اقتصادی از قبیل افزایش هزینه‌های تحصیل (میانگین=۳/۹۴)، افزایش هزینه‌های

جدول ۷. اولویت‌بندی آسیب‌های اقتصادی پیش روی کودکان.

گویه‌ها	میانگین	انحراف معیار	اولویت
افزایش هزینه‌های تحصیل	۳/۹۴	۱/۵۹	۱
افزایش هزینه‌های درمان خانوار	۳/۶۸	۱/۵۵	۲
به‌دست‌نیاروندن مهارت‌های لازم برای دریافت دستمزد بیشتر در آینده	۳/۶۵	۱/۶۴	۳
کاهش دستمزد بزرگسالان	۳/۱۹	۱/۶۰	۴

نتایج پژوهش‌های روستایی

جدول ۸. توزیع فراوانی کودکان کار براساس میزان آسیب اقتصادی پیش روی آنان.

طبقات	فراوانی	درصد فراوانی
کم	۴۲	۲۰/۴
متوسط	۱۲۶	۶۱/۲
زیاد	۳۸	۱۸/۴
کل	۲۰۶	۱۰۰

نتایج پژوهش‌های روستایی

جدول ۹. اولویت‌بندی معایب کار کودکان از دیدگاه والدین و کارشناسان.

والدین			کارشناسان		
اولویت	میانگین	انحراف معیار	اولویت	میانگین	انحراف معیار
۴/۱۵	۱/۷۹	۱	۳/۹۳	۱/۶۳	۶
۳/۹۳	۱/۷۳	۲	۴/۴۴	۱/۵۴	۱
۳/۷۸	۱/۷۱	۳	۴/۲۶	۱/۳۱	۳
۳/۷۷	۱/۶۴	۴	۴/۳۶	۱/۵۶	۲
۳/۷۰	۱/۷۵	۵	۳/۴۱	۱/۴۷	۱۶
۳/۶۸	۱/۷۹	۶	۴/۱۰	۱/۳۷	۴
۳/۵۳	۱/۷۹	۷	۳/۷۰	۱/۴۱	۱۰
۳/۵۱	۱/۷۹	۸	۴/۰۳	۱/۴۷	۵
۳/۴۵	۱/۸۴	۹	۳/۷۳	۱/۶۱	۹
۳/۴۰	۱/۸۱	۱۰	۳/۸۰	۱/۳۴	۷
۳/۳۵	۱/۷۳	۱۱	۳/۳۶	۱/۲۷	۱۸
۳/۲۲	۱/۸۶	۱۲	۳/۷۳	۱/۵۵	۸
۳/۲	۱/۸۹	۱۳	۳/۵۳	۱/۳۸	۱۴
۳/۱۶	۱/۹۴	۱۴	۳/۳۰	۱/۶۲	۲۲
۳/۰۳	۱/۸۰	۱۵	۳/۳۳	۱/۵۶	۲۱
۲/۹۹	۱/۹۱	۱۶	۳/۲۷	۱/۷۵	۲۳
۲/۹۷	۱/۹۴	۱۷	۳/۶۳	۱/۵۴	۱۲
۲/۹۳	۲/۰۲	۱۸	۳/۶۶	۱/۶۶	۱۱
۲/۸۹	۱/۸۳	۱۹	۲/۹۶	۱/۶۱	۳۰
۲/۸۷	۱/۹۱	۲۰	۳/۱۷	۱/۵۳	۲۸
۲/۸۷	۲/۰۳	۲۱	۳/۳۶	۱/۸۸	۱۹
۲/۸۳	۱/۹۵	۲۲	۳/۲۵	۱/۶۴	۲۶
۲/۸۲	۱/۶۷	۲۳	۳/۲۶	۱/۳۱	۲۵
۲/۷۲	۱/۹۴	۲۴	۳/۲۶	۱/۷۹	۲۴
۲/۶۶	۱/۷۹	۲۵	۲/۷۰	۱/۳۴	۳۵
۲/۶۶	۱/۷۲	۲۶	۲/۹۳	۱/۲۸	۳۱
۲/۶۴	۱/۸۰	۲۷	۳/۲۴	۱/۷۰	۲۷
۲/۵۸	۱/۸۱	۲۸	۳/۰۰	۱/۵۰	۲۹
۲/۵۷	۱/۶۹	۲۹	۳/۳۴	۱/۴۴	۲۰
۲/۵۵	۱/۸۴	۳۰	۳/۵۸	۱/۵۴	۱۳
۲/۵۰	۱/۸۴	۳۱	۲/۹۰	۱/۷۰	۳۲
۲/۵۰	۱/۸۹	۳۲	۲/۷۶	۱/۶۱	۳۴
۲/۴۷	۱/۵۸	۳۳	۳/۴۶	۱/۵۴	۱۵
۲/۰۲	۱/۳۶	۳۴	۳/۳۶	۱/۷۱	۱۷
۱/۸۳	۱/۳۷	۳۵	۲/۸۶	۱/۵۹	۳۳
۱/۶۷	۱/۲۹	۳۶	۲/۱۰	۱/۴۷	۳۶

آن‌ها در حین فعالیت‌های کشاورزی و روستایی با آسیب‌های بدنی از قبیل مشکلات پوستی، کمردرد، زانودرد، گزیدگی حشرات و بریدگی دست و پا؛ مشکلات اجتماعی و فرهنگی از قبیل ادامه یافتن چرخه کار کودکان برای نسل‌های پی‌درپی، یادگیری کلمات توهین‌آمیز، عملکرد ضعیف تحصیلی، ازدست‌دادن فرصت یادگیری و آگاهی در تمام امور، شمات، تعرض و تخریب شخصیت؛ آسیب‌های روان‌شناختی از قبیل عصبی و خشن‌شدن کودک، از بین رفتن خلاقیت، احساس حقارت و بی‌ارزشی و از بین رفتن اعتماد به نفس و آسیب‌های اقتصادی از قبیل افزایش هزینه‌های تحصیل و درمان خانوار مواجه هستند.

همچنین از نظر سرپرستان، مشکلات پوستی (لکه و...)، کمردرد، گزیدگی حشرات، زانودرد و عصبی و خشن‌شدن بیشترین آسیب‌های پیش روی کودکان کار است. از نظر کارشناسان، کارکردن کودکان مشکلاتی از قبیل کمردرد، زانودرد، گزیدگی حشرات، بریدگی دست و پا و مشکلات چشم و گوش را به همراه خواهد داشت. نکته قابل تأمل این است که در هر سه گروه، نسبت به معایب کارکردن کودکان اتفاق نظر وجود دارد و همگی معایب تقریباً مشابهی را بیان کردند که عمدتاً به آسیب‌های بدنی کودکان مربوط می‌شود.

نتایج یافت‌شده با یافته‌های **کروز (۲۰۰۲)**، **بانرجی (۱۹۹۳)** و همخوانی دارد. هراندز کروز در مطالعه‌ای به بررسی خطرات کار در کودکان زیر ۱۸ سال در مشاغل درآمدزا پرداخت و به این نتیجه رسید که ۸۷ درصد از شکستگی‌ها، ۷۸ درصد از رگ‌به‌رگ شدن و ۶۷ درصد از زخم‌های کوچک را کودکان کار در بخش کشاورزی متحمل شده‌اند. به نظر می‌رسد این امر کشاورزی را جزو خطرناک‌ترین کارها قرار داده است. صفا و همکاران در مطالعه‌ای که در کشور مصر انجام دادند به این نتیجه رسیدند شایع‌ترین مشکلات جسمی، پشت‌درد (۳۴/۶ درصد) و ضعف و خستگی (۲۱/۴ درصد) و سردرد (۱۸/۷ درصد) بود. بیشترین آسیب نیز برش دست (۶۲ درصد) بود.

نتایج نشان داد که مهم‌ترین آسیب اجتماعی و فرهنگی پیش روی کودکان ادامه یافتن چرخه کار برای نسل‌های پی‌درپی است. این نتیجه با یکی از نظریه‌های کار کودکان مبنی بر «کودکان کار و تله فقر» هم‌راستاست. در این زمینه **جفری و لاهیری (۲۰۰۰)** بیان کردند که شاخه‌ای از ادبیات بر فقر معلول از کار کودک تأکید دارد و کار کودک را علتی برای فقر خانواده می‌داند. این مطالعات در تصمیمات مربوط به کار کودکان برای نسل‌های پی‌درپی در خانواده ادامه دارد. در هر نسل، کودکانی که کار می‌کنند، نمی‌توانند به مدرسه بروند، بنابراین مهارت‌های لازم برای کسب دستمزد بالاتر در آینده را به دست نمی‌آورند. از طرف دیگر زمانی که این کودکان خانواده تشکیل دهند و نقش والدین را بپذیرند، کودکانشان را به کار در بازار تشویق می‌کنند، لذا نسل‌های پی‌درپی به همین منوال ادامه می‌یابد. این چرخه باطل

کشاورزی از نظر سرپرستان و کارشناسان در **جدول شماره ۹** نشان داده شده است. براساس یافته‌های حاصل از این مطالعه، از نظر سرپرستان کارکردن کودکان معایبی از قبیل مشکلات پوستی (لکه و...) (میانگین=۴/۱۵)، کمردرد (میانگین=۳/۹۳)، گزیدگی حشرات (میانگین=۳/۷۸)، زانودرد (میانگین=۳/۷۷) و عصبی و خشن‌شدن کودک (میانگین=۳/۷) را به ترتیب اولویت دارد. همچنین از نظر کارشناسان کارکردن کودکان، معایبی از قبیل کمردرد (میانگین=۴/۴۴)، زانودرد (میانگین=۴/۳۶) و گزیدگی حشرات (میانگین=۴/۲۶) را به ترتیب اولویت دارد (**جدول شماره ۹**).

۵. بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های تحقیق در خصوص احساس کودکان از فعالیت در روستا و کشاورزی نشان داد که ۴۸/۵ درصد افراد مطالعه‌شده تأیید کردند که از کارکردن احساس خوشحالی می‌کنند. این امر از چند جنبه قابل بررسی است؛ اول آنکه به دلیل زیادبودن سرمایه‌های اجتماعی در مناطق روستایی و وجود حس مشارکت و همدلی در بین روستاییان، این کودکان با کمک در انجام امور به آرامش و امنیت ذهنی رسیده‌اند؛ از طرف دیگر احساس استقلال کاری در سنین کودکی برای آن‌ها خوشحال‌کننده است، به عبارت دیگر آن‌ها از زودتر بزرگ‌شدن خوشحالند و از طرف دیگر به دلیل اینکه نقشی در افزایش درآمد سرانه خانواده دارند، نیز بسیار خوشحال هستند.

از جنبه دیگر کودکان کار در بین هم‌سن و سالان خود در محیط روستایی برای انجام کار حس رقابت دارند که سبب خوشحالی آنان از عقب‌نماندن از دیگر هم‌سن و سالان خود در پذیرفتن مسئولیت و انجام صحیح امور مربوطه در کوتاه‌مدت می‌شود. اما در بلندمدت باعث ناراحتی کودکان به دلیل عقب‌ماندن از ادامه تحصیل می‌شود. همچنین ۴۷/۶ درصد نیز احساس ناراحتی دارند و از اینکه در بخش کشاورزی و روستایی فعالیت می‌کنند، ناراحت هستند؛ به دلیل اینکه انجام این امور برای کودکان بسیار سخت و طاقت‌فرساست و سبب ناراحتی آنان می‌شود. از طرف دیگر این ناراحتی ناشی از تحمیل امور به کودکان می‌شود، نه انجام داوطلبانه و رضایت‌مندانه امور.

نتایج نشان داد که حتی نوع فعالیت کودکان دختر و پسر از هم متمایز است. به طوری که پسران روستایی به انجام امور کشاورزی و دختران روستایی به انجام امور داخل منزل مشغول هستند. این استدلال را می‌توان از شغل مادران آینده نیز به دست آورد. با این فرض که دختران دیروز همان مادران امروز هستند و طبق آمار به دست آمده، بیش از ۹۷ درصد از این مادران شغل خانه‌داری دارند. نتایج مطالعه با یافته‌های صفا و همکاران (۲۰۱۱) همخوانی دارد. آنان نشان دادند، پسران بیشتر از دختران در کارهای کشاورزی شرکت می‌کنند و علت کار آن‌ها کمک به پدران و ایفای نقش در تأمین هزینه‌های خانواده است.

یافته‌های به دست آمده حکایت از آن دارد که از نظر کودکان،

References

- Angoules, A. G., Lindner, T., Vrentzos, G., Papakostidis, C., & Giannoudis, P. V. (2007). Prevalence and current concepts of management of farmyard injuries. *Injury*, 38(5), 26-33. doi: 10.1016/j.injury.2007.10.031
- Aries, P. (1962). *Children's country* [R. Baldick (English trans.)]. London: Jonathan Cape.
- Ashagrie, K. (1997). *Statistics on working children and hazardous child labor in brief*. Geneva: International Labor Organization.
- Ashraf-Ol-Anbia Chariy Institute (2014). Child labor and its effects on the body of society. <http://ashrafolanbia.ir/>
- Banerjee, S. R. (1993). Agricultural child labor in West Bengal. *Indian Pediatrics*, 30(12), 1425-429. PMID: 8077032
- Bass, L. E. (2004). *Child labor in Sub-Saharan Africa*. Boulder, CO: Lynne Rienner
- Basu, K., & Van, P. H. (1998). The economics of child labor. *American Economic Review*, 88(3), 412-27.
- Cruz, R. H. (2002). *National report on the results of the child labor survey in Honduras*. Geneva: International Labor Organization.
- Cunningham, H., & Stromquist, S. (2005). *Child labor and the rights of children: Historical patterns of decline and persistence*. Boulder, Colorado: Lynne Rienner.
- Drusilla, K. B., Alan, V. D., & Robert, M. S. (2003). *Child labor: Theory, evidence and policy*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.
- Edmonds, E. V., & Pavcnik, N. (2005). Child labor in the global economy. *Journal of Economic Perspectives*, 19(1), 199-220. doi: 10.1257/0895330053147895
- Eman, S. M., Salwa, A. M., & Safaa, R. M. (2010). Impact of child labor on psychosocial development of under fourteen years in Assiut City, Egypt. *Al-Azhar Assiut Medical Journal*, 8(3), 252-77.
- Ertiaei, F., Chizari, M., & Jafari, M. (2011). [Factors influencing rural youth, participation regarding agricultural development (Case study: Kermanshah Township) (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 2(3), 56-73.
- Fentiman, A., Hall, A., & Bundy, D. (2001). Health and cultural factors associated with enrolment in basic education: A study in rural Ghana. *Social Science and Medicine*, 52(3), 429-39. doi: 10.1016/S0277-9536(00)00152-0
- Equity, G., & Rural Employment Division. (2013). *Children's work in the livestock sector: Herding and beyond*. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations.
- Forastieri, V. (2002). *Children at work: Health and safety risks* (2nd ed.). Geneva: International Labor Organization.
- Gamlin, J., & Hesketh, T. (2006). Child work in agriculture: Acute and chronic health hazards. *Children Youth and Environments*, 17(4), 1-23.
- Garcia, B., & Cereceda, R. C. (2002). *Hacia una política de la erradicación del trabajo infantil en México*. México: DF Mayo.
- Habibi, T. (2002). The cash on the CRC/legal review. *Woman and Family Research Center*, 16, 1-10.
- به عنوان «تله فقر» شناخته شده است.
- پیشنهادهای**
- باتوجه به پایین بودن سن کودکان کار در جامعه مطالعه شده، پیشنهاد می شود که مسئولان توسعه روستایی و حقوق کودکان نسبت به این مسئله بی تفاوت نباشند و با حضور در جوامع روستایی کودکان و والدینش را در زمینه معایب کار در سنین پایین آگاه کنند. این آگاه سازی می تواند به نحوه صحیح انجام کار مربوط باشد که از آسیب بیشتر کودکان در بخش روستایی و کشاورزی جلوگیری می کند و محیط امن و سالمی را برای کودکان به ارمغان می آورد. همچنین پیشنهاد می شود که بخش درمان و بهداشت دهستان از نظر کمی و کیفی تقویت شود تا در صورت بروز حوادث و آسیب های جسمی بتوان به سرعت با آن مقابله کرد و به درمان آن پرداخت.
- باتوجه به اینکه مهم ترین آسیب های بدنی از نظر کودکان ناراحتی پوستی بیان شد، پیشنهاد می شود به منظور کنترل اشعه خورشید از کلاه لبه دار و دستکش و سایبان برای استراحت و گرمای محافظ پوست استفاده شود. همچنین از کار کردن در ساعت ۱۲ تا ۱۶ خودداری شود؛ زیرا بیشترین اشعه مضر در این ساعت به زمین می رسد. همچنین توصیه می شود برای کنترل اثرات گرما به رعایت نکاتی از قبیل پوشش مناسب و استفاده از لباس های نخی و گشاد، نوشیدن مایعات خنک به مقدار زیاد، زمان استراحت و کار، بهداشت فردی و استحمام مرتب توجه شود.
- باتوجه به اینکه هر سه گروه (کودکان و سرپرستان و کارشناسان) مهم ترین آسیب ها را آسیب های بدنی مانند کمردرد و زانودرد عنوان کردند، پیشنهاد می شود که اصول ارگونومی در محل کار رعایت شود. درواقع برای کاهش آسیب ها باید نکاتی همچون خودداری از حرکات یکنواخت و تکراری، رعایت فواصل کار و استراحت، کاهش ساعت کاری، خودداری از خم شدن و زانودن مکرر، رعایت اصول بلند کردن بار را رعایت کنند.
- تشکر و قدردانی**
- این مقاله از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم فرانک کرمیان در گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه رازی استخراج شده است. نویسندگان بر خود لازم می دانند مراتب تشکر صمیمانه خود را از اعضای هیئت علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی و هیئت داوران پایان نامه که ما را در انجام و ارتقای کیفی این پژوهش یاری دادند، اعلام نمایند. همچنین از زحمات و همکاری های آقای زارعی مسئول مرکز بهداشت روستای قمشه سید یعقوب دهستان ماهیدشت (استان کرمانشاه) به خاطر همراهی در انجام این تحقیق، نهایت تشکر و قدردانی را داریم.

- Hartjen, C. A., & Priyadarsini, S. (2012). *The global victimization of children: Problems and solutions*. Berlin: Springer Science & Business Media.
- International Labor Organization. (2004). *Facts on child labor*. Retrieved from <http://www.ilo.org/global/topics/child-labour/lang-en/index.htm>
- International Labor Organization. (2015). *World report on child labour 2015: Paving the way to decent work for young people*. Genève: International Labour Office.
- International Labour Organization. (2006). *User guide: Tackling hazardous child labour in agriculture: Guidance on policy and practice*. Genève: Publications of the International Labour Office.
- Jafarey, S., & Lahiri, S. (2000). *Child labour: Theory, policy and evidence*. Swansea: University College of Swansea.
- Kalantari, S., & Kiani, M. (2005). *A comparative study of child labor in developed countries and developing world*. Tehran: Ettelaat Institute.
- Kotb, S. A., Mohamed, A. G., Abdel Khalek, E. M., & Yones, D. A. (2011). Agricultural labor among school children in rural Assiut, Egypt. *Life Science Journal*, 8(2), 423-39.
- Lowry, C. (2004). *Children's contribution to working and caring for the land: the links between agriculture and children's rights*. Canada: Canadian International Development Agency.
- Montgomery, H. (2001). *Modern Babylon?: Prostituting children in Thailand*. New York: Berghahn Books.
- O'Donnell, O., Rosati, F., & van Doorslaer, E. (2003). Health effects of child work: evidence from rural Vietnam. *Journal of Population Economics*, 18(3), 437-67. doi: 10.1007/s00148-004-0197-y
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2003). *Employment and Migration*. Paris: Labour and Social Affairs Committee.
- Schmitz, C. L., Collardey, E. K., & Larson, D. (2004). *Child labor: A global view (a world view of social issues)* (1st ed.). Westport: Greenwood Publication.
- Pinheiro, P. S. (2006). *World report on violence against children. United Nations secretary general's study on violence against children*. Geneva: United Nations.
- Rosati, F., & Straub, R. (2004). *Does child work affect adults' health? An analysis for Guatemala. Understanding children's work series*. Geneva: International Labour Organization.
- Weiner, M., Burra, N., & Bajpai, A. (2006). *Born unfree-child labour, education, and the State in India*. New Delhi: Oxford University Press.